

Kompetanseplan for grunnskolen i Vestre Toten 2016 – 2017

Kompetanseplan for grunnskolen 2016 – 2017

med utgangpunkt i mål og satsingsområder for grunnskolen i Vestre Toten 2014-2018

Strategi for kompetanseutvikling i grunnskolen i Vestre Toten kommune

Kompetanseutvikling er en nødvendig forutsetning for å skape bedre læringsresultater i skolen. Nasjonale og internasjonale studier viser at høy faglig kompetanse blant lærerne har stor betydning for hva elevene lærer.

Hensikten med kompetanseutvikling er å styrke skolenes samlede kompetanse som grunnlag for å bedre elevenes resultater og læringsutbytte.

FORANKRING OG AMBISJONER

VTk har ansvar for kompetanseutviklingen i grunnskolen. Den er forankret i kommunens behov, på den enkelte skole og hos den enkelte lærer. Samtidig har statlige utdanningsmyndigheter et medansvar og en rolle i etter- og videreutdanningen.

Kompetanseplanen for grunnskolen i VTK er utarbeidet i tråd med nasjonale føringer og overordnede planer i kommunen, herunder vedtatte *mål og satsingsområder for grunnskolen i perioden 2014-2018 (Kommunestyresak 59/14)*. Videre ligger grunnskolenes årlige tilstandsrapport til grunn.

Kompetanseplanen utvikles og gjennomføres i et samarbeid mellom tillitsvalgte, grunnskolesjefen og skolelederne.

Planen for 2016-2017 er en delplan som omfatter alle ansatte i grunnskolen, men med hovedvekt på den pedagogiske virksomheten i skole og skolefritidsordning.

Planen skal være oppnåelig ut fra økonomiske rammer i kommunen i gjeldende periode. Kompetanseplanen har to hovedelementer: videreutdanning og etterutdanning.

NASJONALE FØRINGER

Fra statlig hold har det under Kunnskapsløftet vært et varig trykk på kompetanseutvikling for lærere og skoleledere med tanke på videre- og etterutdanning.

Kunnskapsdepartementet har nedfelt sin satsing i strategidokumentet **”Kompetanse for kvalitet”, strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere fram mot 2025**.

Dette er basert på et samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, KS, lærerorganisasjonene og nasjonalt råd for lærerutdanning. Den statlige strategien ligger til grunn for utarbeidelsen av kompetanseplanen for grunnskolen i Vestre Toten kommune.

Det overordnede målet for strategien ”Kompetanse for kvalitet” er å bedre elevenes læringsutbytte. Dette gjøres gjennom å satse på videreutdanning av lærere og skoleledere. Satsingen skal bl.a.

- bidra til økt faglig og didaktisk kompetanse for lærere, og til styrket lederfaglig kompetanse for skoleledere
- være et tilbud særlig tilrettelagt for at skoleeiere skal kunne oppfylle kompetansekravene for undervisning i engelsk, matematikk, norsk, norsk tegnspråk og samisk i løpet av ti år, og bidra til at skoleeiere skal kunne oppfylle kravene til relevant kompetanse i alle skolens fag

- bidra til kollektiv læring, og utvikling av profesjonsfelleskap på den enkelte skole og hos skoleeier

Kompetente lærere med høy faglig og pedagogisk kompetanse og kompetente skoleledere er en forutsetning for elevenes læring. Krav til kunnskap endrer seg over tid og medfører nye og endrede krav til hva en lærer skal kunne. Derfor er lærernes kvalifisering en kontinuerlig og livslang prosess. Det er generelt en utfordring at mange lærere i grunnskolen ikke har nok faglig fordypning i fagene de underviser i.

Videreutdanning rettes i første rekke mot fagområder og emner det på landsbasis særlig er behov for å styrke. Kunnskapsdepartementet understreker at høyere faglig kompetanse vil gi profesjonelle lærere bedre omdømme og høyere status i samfunnet.

Strategien «Lærerløftet – på lag med kunnskapsskolen»

Denne strategien ble presentert høsten 2014. Regjeringens mål med satsingen "Lærerløftet - på lag for kunnskapsskolen" er å skape en skole hvor elevene lærer mer. Skolen skal gi alle en god start i livet, bidra til sosial utjevning og sikre norsk arbeidsliv og velferd.

Mål i den statlige strategien:

- Faglig sterke lærere
- Læring og lagbygging
- Flere karriereveier for lærere
- En attraktiv lærerutdanning med høy kvalitet

Tiltak som lanseres:

- Praksisnær 5-årig lærerutdanning
- Skjerpede krav til lærerutdanningen
- Krav om at alle lærere skal ha fordypning for å undervise i de mest sentrale fagene
- Økt satsing på etter- og videreutdanning og skolebaserte utviklingstiltak
- Pilot for å skape flere karriereveier i skolen

For yrkesaktive lærere skjer den kontinuerlige kompetansebyggingen gjennom veiledning, etterutdanning, videreutdanning, læring gjennom lokal skoleutvikling og samarbeid med andre deler av arbeidslivet. Til sammen utgjør dette lærernes livslange kompetansebygging.

I tillegg kom etter- og videreutdanning av PPT inn i statens satsing i 2014.

Kompetansekravene for tilsetting og undervisning i grunnskolen ble endret med virkning fra 1.8.2015. I henhold til kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven kreves det 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk eller engelsk på barnetrinnet. På ungdomstrinnet kreves det 60 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk eller engelsk, og 30 studiepoeng relevant kompetanse for å undervise i de fleste øvrige fag.

KOMMUNALE PRIORITERINGER

Kommunale planprosesser og grunnskolens årlige tilstandsrapport er styrende for grunnskolens pedagogiske satsingsområder.

Nye mål og satsingsområder for grunnskolen i perioden 2014- 2018 ble vedtatt av kommunestyret 16. juni 2014. Her er det valgt tre hovedsatsingsområder:

- LÆRINGSUTBYTTE
- LÆRINGSMILJØ
- ORGANISASJONSUTVIKLING

Innenfor disse områdene er det satt fokus på noen få prioriterte områder og mål for disse. Her gjengis disse i stikkordsform, det vises ellers til kst.sak 59/14: <http://www.vestre-toten.kommune.no/k2000/k2pub.nsf/viewAttachments/C1256CBF00360E58C1257CEE0035FE57?opendocument&frame=yes>

	SATSINGSOMRÅDE:	Mål - VTK – kommunenivå Målt mot nivå 2013
Læringsutbytte	Elevenes kompetanse i de grunnleggende ferdigheter Størst fokus på lesing, skriving og regning	Resultater på nasjonale prøver og avgangskarakterer skal minimum ligge på nivå med kommunegruppe 7
	Gjennomføring VGS Følges opp i samarbeid med VGS	Øke antall elever som gjennomfører videregående skole i perioden
Læringsmiljø	Elevenes inkludering og trivsel «Well-being»	Alle elever skal oppleve å være inkludert, faglig, sosialt og psykisk. Ingen elever skal oppleve seg mobbet Kontinuerlig bedring i målinger
	Relasjonskompetanse	Gode relasjoner mellom elev og lærer Gode relasjoner mellom elevene Kontinuerlig bedring i målinger
Organisasjonsutvikling	Kapasitetsbygging Profesjonell skolekultur, etisk plattform, utviklingsarbeid i skole og SFO Bygge, skape og dele viten/kunnskap og kompetanse på alle nivåer (individ, skole, kommune)	Fortsette utviklingsarbeidet innenfor LP, ØLU, VFL, IKT Styrket teamsamarbeid Styrket pedagogisk ledelse Bedre utnyttelse av tverrfaglig kompetanse, vurdere andre/nye yrkesgrupper inn i skolen
	Kontinuerlig forbedring	Utvikle modell for kontinuerlig forbedring (lean) i grunnskolen
	Samarbeide med barnehagen	Utvikle felles mål og satsingsområder i løpet av 2015

Tilgangen på forskningsbasert kunnskap om hva som gir ønsket effekt i skolen er nå stor og stadig økende. Hovedtrekkene her er at det er viktig å satse på få mål over lang tid. Det fremheves også at det må bygges opp kapasitet (Capacity Building) på alle nivåer. Dette innebærer bl.a. at det må arbeides målrettet med å

- skape et tydelig verdigrunnlag
- skape sammenheng
- bygge på, dele og skape kunnskap

- skape sterke relasjoner
- forstå endringsprosesser

Kompetanseplanen for grunnskolen er et viktig verktøy i dette arbeidet og en forutsetning for å lykkes med å gi elevene de beste forutsetninger for å få et økt læringsutbytte i et godt læringsmiljø.

En kollektiv kapasitetsbygging forutsetter en profesjonell skolekultur, med en klar etisk plattform. Utviklingsarbeidet i skole og SFO skal bidra til å bygge, skape og dele viten/kunnskap og kompetanse på alle nivåer (individ, skole, kommune). Dette gjelder alle ansatt i grunnskole, men det er også viktig å videreutvikle stadig bedre og nye samarbeidsformer med foreldre og foresatte.

Kommunens faglige prioriteringer ivaretar de statlige prioriteringene, og har per i dag tiltak knyttet til elevenes læring i alle fag, grunnleggende ferdigheter, spesielt innen lesing, skriving og regning samt digitale ferdigheter. Kommunen har valgt å bruke egne midler til prosjektene "Vurdering for læring" og Kvalitetssikring av læringsmiljøet gjennom skolering og bruk av LP-modellen.

«Ungdomstrinn i utvikling» er en skolebasert kompetanseutvikling for alle lærere på ungdomstrinnet for et mer praktisk, variert, relevant og utfordrende ungdomstrinn som skal øke elevenes motivasjon og læring. Begge ungdomsskolene i Vestre Toten var med i pulje 1 fra høsten 2013 med *skrivning* som satsingsområde. Skolene har fortsatt dette arbeidet gjennom satsing på *regning* som grunnleggende ferdighet og realfag. Skolene har fått faglig støtte fra Høgskolen i Lillehammer.

I kjølvannet av denne satsingen er det også igangsatt et eget arbeid på barnetrinnet med *skrivning* i 2014 og med *regning* som grunnleggende ferdighet fra høsten 2015. Også her er kompetansehevingen basert på nettverk og faglig veiledning fra HiL.

Kommunen har utdannet egne *språk- og leseveiledere* (30 studiepoeng).

I alt har kommunen nå ni lærere med denne kompetansen og disse brukes aktivt i kapasitetsbyggingen både på egne skoler og i nettverk mellom skolene. To av disse lærerne er også *ressurslærere* i satsingen på ungdomstrinnet. Høsten 2015 fikk politikerne orientering om «Kommunal plan for begynneropplæring». Språk- og leseveilederne har vært sentrale i utarbeidelsen av denne og har ansvar for veiledning av lærerne ved implementering av planen.

I budsjettet for 2015 satte Kunnskapsdepartementet av 20 millioner kroner til ordningen med *realfagskommuner*. Vestre Toten søkte om å bli realfagskommune og er valgt ut til å være med i denne satsinga. Vi har fått 185 000,- i tilskuddsmidler.

I tråd med kommunens målsettinger for perioden 2014-2018 utarbeides det en strategi- og tiltaksplan for realfag i Vestre Toten som omfatter både barnehage og skole. Denne behandles politisk i løpet av februar 2016. Det er et mål å få til et sterkere samarbeid med videregående skoler og lokalt næringsliv.

Kompetanse og kompetanseanalyse

Vi definerer kompetansebegrepet slik:

- kompetanse er kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger
- kompetanse må ses i forhold til situasjoner, mål og krav

- kompetanse får først verdi gjennom å bli brukt
- realkompetanse består av formell kompetanse (basert på utdanning) og uformell kompetanse (basert på erfaring).
- metakompetanse er å ta et "utenfrablakk" på egen kompetanse (kompetanse om kompetanse)

For å få viktig informasjon for satsingen fremover har vi gjennomført en egen kartlegging av lærernes formelle kompetanse i norsk, engelsk, matematikk og naturfag. I tillegg er det gjennomført en nasjonal kartlegging (GSI) som viser hva slags kompetanse de lærerne som underviser i fagene innehar. Det er også viktig å kartlegge på hvilken måte viktig kompetanse blir brukt på skolene.

Kartleggingene viser at det største behovet ligger i engelsk på barnetrinnet. Det er noe bedre i norsk og matematikk. På ungdomstrinnet er behovet noe mere jevnt på det tre fagene, men ikke så stort som i engelsk på barnetrinnet. Kommunen ønsket å få til en desentralisert videreutdanning i engelsk i regionen for barnetrinnet fra høsten 2016, men det lot seg ikke realisere. Vi er imidlertid inne i et samarbeid med Høgskolen i Hedmark med planlagt oppstart av et slikt tilbud høsten 2017.

Videreutdanning

Med videreutdanning forstår vi formell kompetanse (kvalifikasjon) som skal bidra til

- å gi lærerne faglig fordypning med studiepoeng i fagene de underviser i
- å øke lærernes kompetanse innen prioriterte fag og områder
- å styrke skoleledernes formelle kompetanse

Videreutdanning er ressurskrevende, og det er viktig å understreke at den statlig finansierte videreutdanningen er en del av en helhet som skal ses i sammenheng med de andre elementene i lærernes kompetansebygging. I VTk inngår derfor den statlige satsingen i planen for kompetanseutvikling. Det er et mål at de ulike delene i planen forsterker hverandre og i sum bidrar til en helhetlig kompetanse av høy kvalitet.

Innenfor den statlige prioriteringen av midler for skoleåret 2015-2016 valgte kommunen å satse på videreutdanning i realfag. Fire lærere tar videreutdanning i realfag på barnetrinnet (tre i matematikk og en i naturfag). På ungdomstrinnet tar fem videreutdanning i matematikk og to tar naturfag. En skoleleder tar rektorutdanning, og en i PPT tar videreutdanning (SEVU-PPT). Kommunen ble prioritert ved tildeling av studieplasser som realfagskommune.

For skoleåret 2016-2017 ønsker kommunen fortsatt å satse på realfag.

I tillegg kan det være aktuelt å vurdere tilbud om rektorutdanning.

Satsingen på realfag har sammenheng med at vi er realfagskommune, skolens behov (underbygget med data fra kartlegginger av kompetanse, eksamensresultater, nasjonale prøver) gjennomføring av videregående, antall lærlingeplasser og kommunens særstilling som industrikommune og vertskommune for høyteknologiske bedrifter.

I realfag dekker staten de fleste av kostnadene til videreutdanning i vikarordningen. Kommunens egenandel begrenser seg til å dekke utgifter til vikar på eksamensdager, lesedager, bøker, reise og overnatting (ca. 20.000,- pr student). I øvrige fag blir kommunens andel totalt på ca. 65.000,- pr. student. Studenter som innvilges stipendordning koster kommunen om lag det samme som realfagstudenter (20.000,-). På grunn av kommunens dårlige økonomi, ser vi ingen mulighet til å prioritere studenter på vikarordning i andre fag enn realfag.

De nye kravene om relevant kompetanse legger føringer for kommunens prioriteringer i stipendordningen. Høsten 2016 vil vi prioritere søkere til realfag, engelsk nivå 2 og norsk nivå 2 på ungdomstrinnet, samt realfag på barnetrinnet.

Kommunen jobber mot å få til en felles desentralisert videreutdanning i engelsk 1.-7., nivå 1 i regionen sammen med Høgskolen i Hedmark med oppstart høsten 2017.

Utvelgelsen av lærere til videreutdanning skjer på kommunalt nivå etter en helhetsvurdering basert på kompetanseanalyse, rektors anbefalinger, elevresultater og en samlet vurdering av den enkelte skoles kompetanse og behov. Kommunens frist er 15. mars.

Utdanningsdirektoratet vurderer skoleeierens søknader, og fordeler studieplasser og midler til vikarordning eller stipendordning. Studieplassene vil bli fordelt innen 1. mai.

Kommunen forutsetter at den som deltar i videreutdanningen deler kunnskapen f eks gjennom deltakelse i faglige nettverk på skolen eller mellom skoler. Den enkelte skole og skoleeier har ansvar for å legge til rette for at kunnskapsdelingen blir gjennomført. Grunnskolesjefen inngår en individuell avtale med alle som tar videreutdanning gjennom Kompetanse for kvalitet. Krav om kunnskapsdeling inngår i avtalen. Fullført videreutdanning kan gi lønnskompensasjon i henhold til retningslinjer vedtatt i VTK april 2010.

Etterutdanning

Med etterutdanning menes all planlagt og systematisk kompetanseutvikling som ikke gir studiepoeng. Etterutdanningen kan være individuell, gruppebasert eller skolebasert.

Satsingen på etterutdanning:

- målrettes mot fag og områder som det særlig er behov for å styrke på landsbasis
- er i tråd med de føringene om kompetanseutviklingstiltak som gis i ulike meldinger, satsinger og strategier
- rettes inn mot lærere og skoleledere som profesjonsutøvere og skolen som lærende organisasjon ("Capacity building") jf mål og satsingsområder for grunnskolen i VTK
- inngår i en helhetlig plan for kompetanseutvikling (Oppl §10-8)

Etterutdanning i VTK i perioden 2008 – 2016

- Læringsmiljø (LP-modellen, pedagogisk analyse og systemkompetanse)
- Økt læringsutbytte i alle fag med utgangspunkt i lesing og læring (ØLU)
- Vurdering for læring (VFL)
- Ungdomstrinn i utvikling – skriving og regning i alle fag for lærere og skoleledere. Lærere og skoleledere på barnetrinnet har fulgt deler av opplegget.
- Veiledning av nyutdannede lærere samt kurs i LP for nytilsatte
- NY GIV (videreføres ikke)
- Etterutdanning av PPT ved høgskolen i Hedmark vår og høst 2014 (videreføres ikke)
- SFO-ledere, -nettverksarbeid og deltakelse på SFO-konferanse hvert andre år

Etterutdanning høsten 2016

De prioriterte satsingsområdene for grunnskolen i VTK er sentrale for kompetanseprogrammet 2016-2017.

Etterutdanningen gjennomføres ved:

- realfagssatsing, i tråd med egen strategi- og tiltaksplan
- utviklingsprosjekter (Ungdomstrinn i utvikling, VFL, skriving og regning)
- lærende nettverk mellom skoler (1. trinns lærere, språk- og leseveiledere, spesped.koordinatorer og LP-skolekoordinatorer)
- fagdager for ungdomstrinnet i norsk, engelsk og matematikk (Fylkesmannen)
- SFO, nettverk for ledere og kurs i pedagogisk analyse

Tiltakene organiseres i hovedsak fra kommunalt nivå. I tillegg arbeider den enkelte skole kontinuerlig med egen skoleutvikling basert på læringsresultater og brukerundersøkelser som avdekker behov for spesifikk satsing.

Skolene har opparbeidet seg god kompetanse på arbeid med LP-modellen (Læringsmiljø og pedagogisk analyse) i arbeid med læringsmiljøet. Forskning viser at det her er den kollektive satsingen som gir best resultater. Kommunen ønsker derfor å videreføre satsingen på den kollektive kapasitetsbyggingen i arbeidet for å bedre læringsmiljøet i skole og barnehage.

Profesjonsetikk er et viktig tema som er satt på sakskartet i drøftingsmøter med tillitsvalgte. Det er enighet om at vi sammen skal arbeide for å utvikle dette sentrale fagfeltet i Vestre Toten. Det legges opp til å synliggjøre dette sterkere i kompetanseplanen for 2017/2018.

Kompetanseplanens prinsipper og prioriteringer er drøftet med de hovedtillitsvalgte.

OPPSUMMERING

Det legges en strategi som bidrar til å spre god praksis (kapasitetsbygging) på den enkelte skole og mellom skolene i kommunen.

Kompetanseplanen evalueres og videreføres for perioden 2017 – 2018. Det etableres et varig system for kompetanseutvikling for alle ansatte i grunnskolen i tråd med nasjonale føringer, kommunale satsingsområder og skolenes behov.

Innenfor den statlige prioriteringen av midler for skoleåret 2016-2017 har kommunen valgt å satse på realfag. Den kommunale satsingen på realfag har en klar sammenheng med at Vestre Toten også fikk status som realfagskommune i den statlige satsingen fra 2015.

Det er utarbeidet en helhetlig strategi- og tiltaksplan for arbeidet med realfag i Vestre Toten i tråd kommunens målsettinger for perioden 2014-2018. Denne omfatter utvikling av felles mål og satsingsområder for barnehage og skole, og fremmes som egen sak til politisk behandling i februar 2016.

Kompetanseplanen må være mulig å gjennomføre ut fra kommunens økonomiske rammer i gjeldende periode. Kommunen har to mulige ordninger å tilby ansatte som ønsker videreutdanning; vikarordning som innebærer at studenten frikjøpes i 37,5 % av årsverket og at det settes inn vikar, eller stipendordning som innebærer at studenten tildeles et stipend som vedkommende bruker til frikjøp.

I realfag dekker staten de fleste av kostnadene til videreutdanning i vikarordningen. Kommunens andel blir her på ca. 20.000,- pr student. I øvrige fag blir kommunens andel vesentlig høyere pr student, om lag 65.000,-. Med grunnskolens budsjettammer for 2016, ser grunnskolesjefen ingen mulighet til å prioritere studenter på vikarordning i andre fag enn realfag skoleåret 2016-2017.

Studenter som tar videreutdanning på stipendordningen koster kommunen ca. 20.000,- pr student pr studieår. De nye kravene om relevant kompetanse legger føringer for kommunens prioriteringer i stipendordningen. Høsten 2016 vil vi prioritere søkere til realfag på barnetrinnet, samt realfag, engelsk nivå 2 og norsk nivå 2 på ungdomstrinnet. Andre fag vil ikke bli prioritert skoleåret 2016-2017 på grunn av kommunens anstrengte økonomi.